1

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk …	• nvt • • •

2

3

Waar zijn we nieuwsgierig naar?

4

Filmfragment 1 FB1

https://youtu.be/5_8ICogkPEc?t=258

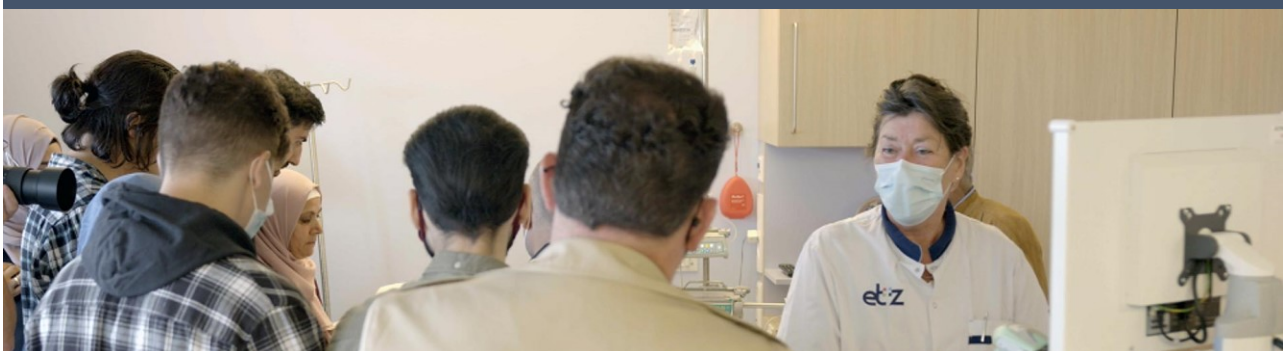

5

Programma

Waar zijn we nieuwsgierig naar?
Thee-oefening
Wisten we dat...?
Communicatie
Internationaal slechtnieuwsgesprek
Wie is de leider?
Pijnbestrijding & sedatie
Niet stoppen van de behandeling

6

Filmfragment 2 FB2

https://youtu.be/5_8ICogkPEc?t=459

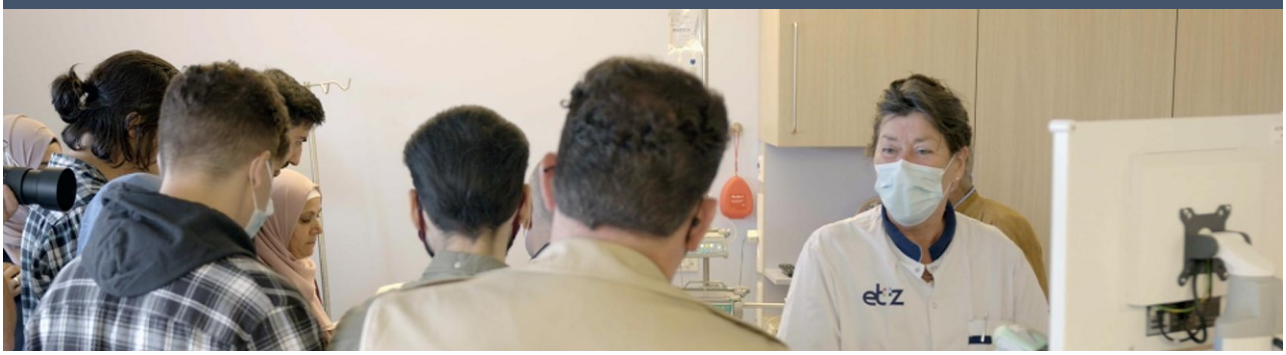

7

Waarom zoveel bezoek?

A Uit medeleven

B Is vanzelfsprekend

C Om pijn samen te dragen

8

Energiemeter

9

Learning pyramid

William Glasser, 1925-2013
Amerikaanse psychiater

10% - lezen
20% - horen
30% - zien
50% - zien én horen
70% - discussiëren
80% - ervaren
95% - anderen leren

Tijdsgeest 2023

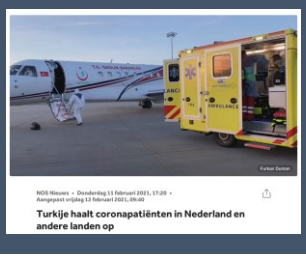

Over de dood mogen artsen soms best wat omfloerster praten

11

Prof. Mehrabian 1967
hoogleraar psychologie
Los Angeles

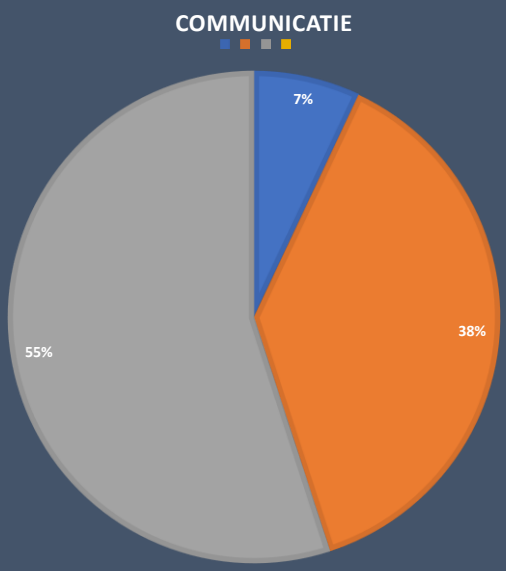

12

Eerste impressie
(onderzoek uit 1993)

Prof. Nalini Ambady

hoogleraar psychologie
Stanford University

Eerste impressie

Thin-slicing seconds

13

Slechtnieuwsgesprek

Tabel 1. De mate waarin artsen onderwerpen betreffende levenseindezorg bespreken met wilsbekwame terminale patiënten (gewogen en afgeronde percentages)

		TOTAAL	AU	BE	DK	IT	NL	SE	CH
Onderwerp	**Respons**	N=9396	1716	1478	1185	1503	1275	1509	1397
1. Diagnose	In principe altijd	84	95	67	79	46	98	90	89
	Alleen als patiënt erom vraagt	15	5	32	21	48	2	10	10
	Nee	1	<1	1	<1	6	<1	<1	<1

Tabel 2. De mate waarin artsen onderwerpen betreffende levenseindezorg met naasten van de (wilsbekwame) patiënt bespreken (gewogen en afgeronde percentage)

		TOTAAL	AU	BE	DK	IT	NL	SE	CH
Onderwerp	**Respons**	N=9038	1478	1716	1185	1503	1275	1509	1397
1. Diagnose	In principe altijd	34	36	48	18	60	18	39	31
	Alleen als patiënt erom vraagt	24	19	37	26	24	21	22	22
	Nee	42	45	15	56	16	61	39	47

14

Slechtnieuwsgesprek

9. Mogelijkheden om potentieel levensverlengende behandelingen niet in te stellen of te staken	In principe altijd	53	67	32	49	9	73	47	63
	Alleen als patiënt erom vraagt	40	30	59	48	48	26	45	35
	Nee	7	3	9	3	43	1	8	2
10. Mogelijkheden van palliatieve zorg	In principe altijd	83	89	73	85	41	93	89	79
	Alleen als patiënt erom vraagt	15	9	25	14	42	7	10	20
	Nee	2	2	2	1	17	<1	1	1
11. Mogelijkheden om het levens-einde te bespoedigen	In principe altijd	9	4	6	3	2	32	2	6
	Alleen als patiënt erom vraagt	44	39	60	44	17	60	19	53
	Nee	47	57	34	53	81	8	79	41

Nederlands Tijdschrift voor Palliatieve Zorg 13 9e jaargang ■ nummer 1 ■ 2008

15

Wie is de leider?

Eerste contactpersoon geen leider
Leiders in beeld indien zorgelijk

Oom, oudste zoon, dochter etc.

‘Is er binnen uw familie een oudste die we bij de behandeling moeten betrekken?’

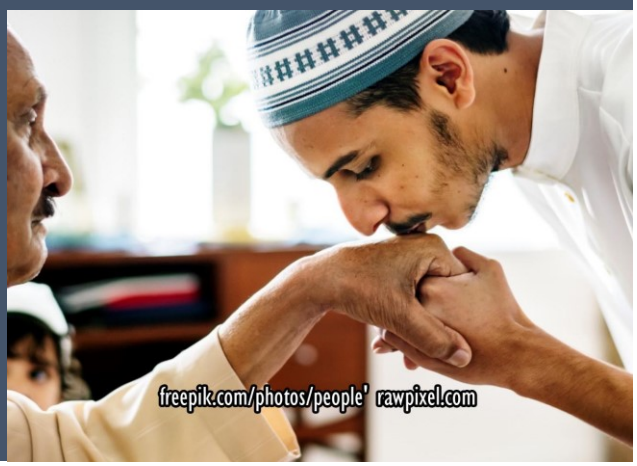

16

Pijnbestrijding & Sedatie

Bulut e.a., ETZ, 2020

TIPS & TRICKS
1 Als euthanasie?
2 Erken zorgen, geef uitleg.
3 Bespoedigt niet het overlijden
4 Mogelijk met gedeeltelijk bewustzijn?
5 Wilsonbekwaam?
Inschatting ernst lijden door de arts doorslaggevend.

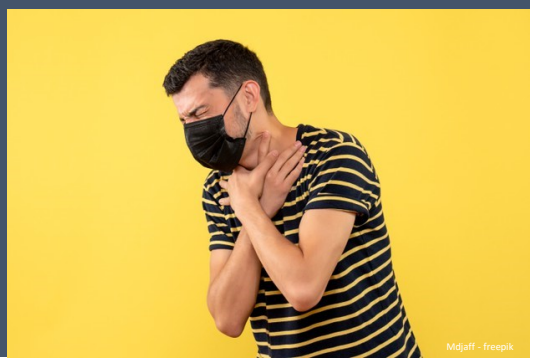

17

Niet stoppen?

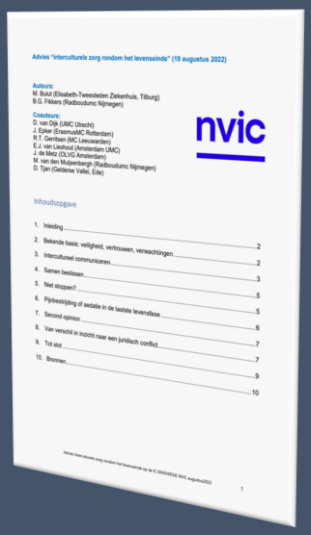

Bulut & Fikkers e.a., NVIC, 2022

TIPS & TRICKS
1. Woordkeuze, compassie en betrokkenheid
2. Situatie ‘ernstig’
3. Geen curatieve behandeling
4. Alles is gedaan
5. Curatieve behandeling kan leed bezorgen

18

Naslagwerk

Volkskrant, 2022: 'Over de dood mogen artsen soms best wat omfloerster praten, vindt geestelijk verzorger Mustafa Bulut'

https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/over-de-dood-mogen-artsen-soms-best-wat-omfloerster-praten-vindt-geestelijk-verzorger-mustafa-bulut:b3b43368/?informeetlink=1&fbclid=IwAR0www.google.nl/bl2

Ablij & Bulut, Behandelbeperkingen en religie, 2021
https://www.internisten.nl/files/internisten.nl/files/13378_IV_Interne-geneeskunde_71-72_14.pdf

Ablij & Bulut, Communicatie en de hete brij, 2021
https://www.internisten.nl/files/internisten.nl/files/Interne%20Geneeskunde%201011-0703Bijlage%20website.pdf

Advies NVIC, Bulut & Fikkers, 2022
https://www.nvic.nl/wp-content/uploads/2022/06/Advies-Interculturele-zorg-Instoren-het-levenseinde-op-de-IC-DEFINITIEF-NVIC.pdf

Richtlijn ETZ, Bulut ea:
https://www.etz.nl/ETZWebsite/files/f8f8e653-249c-2486-4555-93bb-aae8638eb712.pdf

Dessin, D., God is een vluchteling, Dessin, D. EAN: 9789463101103

Mahdi, R.N. e.a. Interculturele communicatie in de zorg, EAN: 9789023256359

https://www.vrt.nl/Siteevaluatie/Geestelijke-verzorging/videos

https://www.youtube.com/watch?v=cu-fcb8Ym9

www.obiz.info/bijdragen

Drs. Mustafa Bulut
Geestelijk verzorger
Eigenaar OBIZ

19